Ik deug me kapot

Ik deug me kapot

Naar een idee van Bart Houx

Ik deug me kapot

Concept en idee: Bart Houx
Omslagontwerp: Gemini
Eerste druk: 2026
ISBN 9789403960876

© 2026 Bart Houx

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt.

"How can the writers compete with that? I ask you, Mr Bohlen, how?"

— Adolph Knipe

Roald Dahl, *The Great Automatic Grammatizator* (1953)

1

Erik had een goed leven. Daar stond hij op zaterdagochtend het liefst niet te lang bij stil, want dan bleef het tenminste goed. Dan ging de wekker niet en kon hij in al zijn rust beginnen aan een dag die hij – geheel ten onrechte, zo bleek steevast – meende grotendeels zelf te mogen indelen.

'Als je toch beneden bent, wil je dan even kijken of er nog croissants in de vriezer liggen?'

Maaike lag op haar zij, met haar rug naar hem toe, maar beschikte kennelijk over een radar voor ontwakende echtgenoten.

'Volgens mij wel.'

'Mooi. Dan kunnen die in de oven.'

Erik bleef nog even liggen. Hij had niets tegen croissants, integendeel, maar het bleef een wonder hoe een terloopse vraag over de diepvriesvoorraad binnen drie seconden veranderde in een opdracht.

'Hoe laat is het eigenlijk?'

'Half negen.'

'Het is zaterdag.'

'Dat weet ik.'

'Half negen.'

'Erik.'

Hij sloeg het dekbed open. Tweeëntwintig jaar getrouwd. In het begin had hij nog geprobeerd zijn gelijk te halen tijdens

dit soort ochtendbriefings, maar inmiddels beschouwde hij het overslaan daarvan als pure efficiëntie.

Beneden zette hij koffie, schoof vier croissants in de oven en trok de vaatwasser open. Dat laatste deed hij uit eigen beweging, uitsluitend om een bescheiden morele voorsprong op te bouwen die later op de dag nog van pas zou kunnen komen bij huishoudelijke onderhandelingen.

Hun twee-onder-een-kapwoning stond in Zaltbommel, in zo'n wijk die rond 1999 uit de grond was gestampt door architecten die baksteen en witte kozijnen zagen als het hoogst haalbare voor de Vinex-mens. Erik had er niks op tegen. Ze woonden er nu zeventien jaar. De keuken was aan vervanging toe, het schilderwerk aan de achterkant bladerde vriendelijk af en de badkamer had een kleurstelling die Maaike steevast omschreef als 'echt niet meer van deze tijd'. Voor de deur stond een degelijke auto, de hypotheek werd keurig afgeschreven en in de tuin groeide een appelboom waarmee onderhandeld moest worden over de erfgrens.

Erik was tweeënvijftig, bezat nog bijna al zijn haar en woog zes of zeven kilo meer dan wenselijk was voor zijn postuur. Niet dat dat direct levensbedreigend was; hij was steevast van plan er iets aan te doen, direct na de feestdagen. Welke feestdagen liet hij altijd in het midden.

'Goedemorgen.'

Noor verscheen in de deuropening. Zestien jaar, lang donker haar, een wijde joggingbroek en een T-shirt dat ooit van hem was geweest. Haar telefoon zat zoals gewoonlijk in haar hand, al keek ze er nu niet op.

'Goeiemorgen, schat.'

'Zijn die croissants al klaar?'

'Bijna.'

Ze tuurde door het ovenraampje. 'Er liggen er maar vier.'

'Dat klopt.'

'Niels eet er sowieso twee.'

'Dan moet Niels maar iets anders eten.'

‘Pap. Je weet toch hoe dat gaat.’

Ja, dat wist Erik. Niels was negentien, studeerde, woonde nog thuis, at met een eetlust waarvoor de boodschappenlijst nooit helemaal berekend was en had de hardnekkige gewoonte om zijn lege bord na de maaltijd pal boven de vaatwasser op het aanrecht te deponeren. Erik had hem dat al minstens vijfhonderd keer uitgelegd; Niels was het daar telkens roerend mee eens, waarna alles bij het oude bleef.

‘Dan neem ik wel brood,’ zei Erik.

‘Top.’ Noor pakte een glas en vulde het met kraanwater. ‘Mag ik morgen met de auto naar hockey?’

‘Je hebt geen rijbewijs.’

‘Nee, of jij me brengt.’

‘Hoe laat?’

‘Half acht.’

’s Avonds?’

’s Ochtends.’

Erik nam een slok koffie en staarde naar de druppels op de kraan. ‘Ik zal erover nadenken.’

‘Mam heeft al gezegd dat het goed is.’

‘Dan hoef ik er niet meer over na te denken.’

‘Precies.’

Ze gaf hem een kus op zijn wang en verdween naar boven. Erik keek haar na. Ze had de kunst om hem om een gunst te vragen zonder dat het ooit als een onderhandeling voelde.

Om kwart over negen zat het gezin aan tafel. Maaike droeg een van Eriks oude truien en had haar haar in een slordige knot. De afgelopen week had ze lange dagen gemaakt; vrijdag was ze pas tegen achten thuisgekomen na gedoe over een begroting, een wethouder en een voorstel dat maandag naar het college moest. Erik had geprobeerd aandachtig te luisteren, hoewel hij na al die jaren nog steeds niet begreep waarom stukken waar iedereen het over eens was eerst langs zoveel mensen moesten die het er nog niet over eens waren.

‘En toen wilde hij dus dat ik het zelf ging oplossen,’ vertelde Maaike.

‘Wie?’

‘Die wethouder.’

‘O ja.’

‘Terwijl hij het zelf had toegezegd.’

‘Dat is niet handig.’

Erik schonk nog wat koffie in. ‘Misschien moet je hem eens uitleggen hoe dat werkt.’

Maaike keek hem aan. ‘Goh, Erik. Dat ik daar niet eerder aan heb gedacht.’

‘Ik probeer alleen maar mee te denken.’

‘Dat weet ik, schat.’ Ze gaf hem een klopje op zijn hand. Niels schoof aan en pakte twee croissants, waarna Noor haar vader veelbetekenend aankeek. Erik bestudeerde aandachtig de kruimels op zijn bord.

‘Wat gaan we vandaag doen?’ vroeg Maaike.

‘Ik moet de schutting nog repareren.’

‘Dat moet je al drie maanden.’

‘Precies. Hoog tijd dus.’

‘En ik moet nog even de stad in.’

‘Leuk,’ zei Noor. ‘Mag ik mee?’

‘Natuurlijk.’

‘Hoe laat?’

‘Uurtje of twee?’

‘Dan kan ik niet.’

‘Waarom vraag je het dan?’

‘Ik dacht dat je nu ging.’

Erik keek naar zijn dochter. ‘Dat is inderdaad een wezenlijk verschil.’

Niels had inmiddels zijn tweede croissant achter de kiezen. ‘Mag ik vanavond de auto?’

‘Waarvoor?’

‘Even naar Jasper.’

‘Waar woont Jasper?’

‘In de stad.’

‘Daar kun je toch fietsen?’

‘Ja, maar het regent straks.’

Erik keek naar buiten. De lucht was strakblauw. ‘Volgens wie?’

‘Volgens Buienradar.’

Dat was een sterk argument. Erik had zelf ook een groot vertrouwen in Buienradar, zelfs als de lucht achter het raam de voorspelling tegensprak.

‘Hoe laat ben je terug?’

‘Uurtje of elf.’

‘En je drinkt niet?’

‘Nee, pap.’

Erik knikte. ‘Prima.’

Maaike keek op. ‘Vorige keer was hij pas om kwart voor twaalf thuis.’

‘Klopt,’ zei Erik. ‘En hij had netjes een berichtje gestuurd.’

‘Dat is waar.’

‘Dus elf uur,’ zei Erik tegen Niels. ‘En als het later wordt, laat je het even weten.’

‘Doe ik.’

Maaike knikte. ‘Prima.’

Erik nam een hap van zijn boterham. Niet elke discussie hoefde een winnaar te hebben. Dat was een van de prettigere ontdekkingen van een lang huwelijk.

Na het ontbijt trok Erik zijn oude spijkerbroek aan en haalde de gereedschapskist uit de schuur. Er zat al drie maanden een plank los. Niet helemaal los, maar wel voldoende om bij harde wind een geluid te produceren dat Maaike omschreef als ontzettend irritant en Erik als nauwelijks hoorbaar. Het had geregend, maar de zon scheen inmiddels. Hij stelde vast dat hij geen geschikte schroeven had. Dat was vervelend. Hij bezat ongeveer vierhonderd schroeven, verdeeld over twaalf plastic bakjes, maar kennelijk niet de drie die hij nodig had.

‘Ik ga even naar de bouwmarkt,’ riep hij door de achterdeur.

‘Neem je dan ook vuilniszakken mee?’

‘Ja.’

‘En een nieuwe lamp voor de afzuigkap?’

‘Welke?’

‘Die kapotte.’

‘Nee, welke lamp?’

Maaike verscheen in de deuropening. ‘Dat weet ik toch niet.’

‘Dan moet ik hem eerst even bekijken.’

Erik liep naar de keuken, haalde de lamp uit de afzuigkap en fotografeerde de aanduiding op het glas.

‘En Erik?’

‘Ja?’

‘Niet weer allerlei andere dingen kopen.’

Hij keek haar beledigd aan. ‘Dat doe ik nooit.’

‘Vorige keer kwam je met een hogedrukreiniger thuis.’

‘Die was in de aanbieding.’

‘We hadden er al een.’

‘Deze is beter.’

Maaike verdween naar binnen. Erik vond dat jammer, want hij had nog verschillende goede argumenten paraat.

Bij de bouwmarkt kocht hij de schroeven, vuilniszakken, een lampje en een klein assortiment plantjes dat volgens het etiket bijzonder geschikt was voor bijen. Hij had geen specifieke belangstelling voor bijen, maar las overal dat het slecht met ze ging. De plantjes kostten negen euro vijfennegentig; hij beschouwde het als zijn persoonlijke bijdrage aan de biodiversiteit. Bij de kassa liet hij een oudere vrouw voorgaan die slechts één zak potgrond vasthield.

‘Gaat u maar.’

‘O, wat aardig.’

‘Kleine moeite.’

Eenmaal buiten zag hij de vrouw worstelen om de zak in haar kofferbak te tillen.

'Zal ik even helpen?'

'O, heel graag.'

Hij tilde de zak erin. Ze vertelde dat haar man drie jaar geleden was overleden en dat ze sindsdien alles zelf moest doen. Erik luisterde, zei dat hem dat moeilijk leek en wenste haar een prettige dag. Toen hij terugliep naar zijn auto, had hij een goed gevoel. Twee goede daden binnen een kwartier; hij telde ze niet bewust, maar had ze wel allebei in zijn zak.

Op de terugweg werd hij gebeld door Jeroen, de inkoper van Jumbo.

'Erik, sorry dat ik je op zaterdag stoor.'

'Geeft niet. Wat is er?'

'Die leverancier van de ontbijtgranen wil maandag toch terugkomen op de prijsafspraak.'

Erik zuchtte. 'Dat is dan jammer voor hem.'

'Hij zegt dat de grondstofprijzen zijn gestegen.'

'Die zijn vorige maand juist gedaald.'

'Dat zei ik ook.'

'Dan houden we gewoon vast aan wat we hebben afgesproken.'

'Oké.'

'En Jeroen?'

'Ja?'

'Het is zaterdag.'

'Ja, sorry.'

'Maandag weer een dag.'

Hij drukte het gesprek weg. Erik werkte al twaalf jaar bij Jumbo, nadat hij bij verschillende bedrijven had rondgelopen in functies die indrukwekkender klonken dan ze waren. Zijn huidige baan beviel goed; hij verdiende behoorlijk, had aardige collega's en vond de supermarktwereld oprecht interessant. Iedereen had er immers mee te maken. Dat gaf zijn werk een zekere maatschappelijke relevantie, al bleef het lastig om

dat uit te leggen op verjaardagen waar je vertelde dat je je de afgelopen weken had gebogen over de optimale prijsstelling van muesli.

Rond lunchtijd was de schutting gerepareerd, zij het dat de eerste schroef scheef ging en de tweede aan de achterkant weer naar buiten prikte. Bij de derde poging zat alles vast. Toen hij tevreden achteruit stapte, verscheen buurman Arjan boven de heg.

'Zo, lekker bezig?'

'Ja. Schutting even gerepareerd.'

'Was nodig ook. Als het waaide hoorde je dat ding de hele nacht.'

'O.'

Arjan stak zijn duim op en verdween. Blijkbaar had Erik niet alleen Maaike, maar ook de buren uit hun slaap gehouden. Hij besloot er niet wakker van te liggen.

Binnen zat Maaike achter haar laptop.

'Schutting klaar?'

'Ja.'

'Fijn. Arjan zei gisteren nog dat hij die plank ook hoorde.'

'Dat zei hij net ook. Had je me dat niet eerder kunnen vertellen?'

'Ik dacht dat je me wel geloofde.'

'Dat deed ik ook,' zei Erik. 'Alleen niet meteen.'

Maaike glimlachte. Daar zat iets in. Erik zette koffie. 'Nog plannen voor vanmiddag?'

'Ik wil even naar de stad. Een paar dingen halen.'

'Zal ik meegaan?'

'Gezellig.'

In de stad dronken ze koffie op een terras. Maaike had twee broeken gekocht; Erik had een nieuwe riem nodig, maar was daar niet aan toegekomen. Ze hadden onderweg drie bekenden gesproken – voor Maaike gezellig, voor Erik een raadsel waarom je altijd mensen tegenkwam die je alleen kende van gelegenheden waar je liever niet te lang bleef. Ze zaten in de

zon. Voor hen liep een jonge moeder met een kinderwagen; aan het tafeltje naast hen bespraken twee vrouwen op luide toon iemand die Jacqueline heette en kennelijk een verschrikkelijk mens was.

'Weet je nog dat we hier vroeger kwamen?' vroeg Maaike. 'Toen we net verkering hadden?'

'Toen heette dit nog anders.'

'Dat bedoel ik niet.' Ze glimlachte. 'Toen zaten we hier uren. Gewoon een beetje te kletsen.'

'Dat doen we nu toch ook?'

'Ja, maar vroeger hadden we meer te vertellen.'

'Dat is niet waar. We waren toen gewoon sneller tevreden over onze eigen verhalen.'

Hij pakte haar hand. Erik keek over het plein en werd overvallen door een merkwaardig gevoel, alsof de komende twintig jaar al grotendeels waren uitgetekend. Hij zou blijven werken, ze zouden de badkamer verbouwen, ooit verhuizen naar een huis zonder trap, ouder worden en steeds vaker praten over mensen die ze vroeger hadden gekend. Dat was allemaal prima, maar ergens had hij vroeger gedacht dat er onderweg nog iets zou gebeuren wat hij zich niet van tevoren kon voorstellen. Op zijn twintigste had hij drie weken door Spanje gereisd met een vriend die hij nauwelijks kende; ze hadden in slechte hotels geslapen en dingen gedaan die hij Maaike nooit in detail had verteld. Nu wist hij meestal al wat ze de volgende zaterdag zouden eten.

'Waar denk je aan?' vroeg Maaike.

'Nergens aan.'

'Dat geloof ik niet.'

'Aan vroeger.'

'O jee. Je krijgt toch geen midlifecrisis?'

'Ik ben tweeënvijftig.'

'Precies.'

'Bij jou duurt alles wat langer,' zei Maaike. Erik lachte. 'Misschien koop ik wel een motor.'

‘Je hebt niet eens een motorrijbewijs.’

‘Dat maakt het juist spannend.’

‘Begin anders eens met een nieuwe riem.’

Aan de overkant liep een aantrekkelijke vrouw voorbij. Een jaar of veertig, donker haar, zonnebril op het hoofd, lichte zomerjurk. Ze keek zijn kant op; Erik keek terug, precies lang genoeg om vast te stellen dat ze elkaar hadden aangekeken. Ze glimlachte, hij glimlachte terug. Een volstrekt onbeduidende gebeurtenis waar hij toch nog even over nadacht.

‘Zullen we nog even langs de boekwinkel?’ vroeg Maaike.

‘Ja, gezellig.’ Hij stond op en schoof haar stoel naar achteren. Dat deed hij niet altijd, maar nu wel.

Op weg naar huis liepen ze langs de Waal. Een binnenvaartschip voer stroomopwaarts, gevolgd door een tweede schip dat er bijna hetzelfde uitzag. Erik vroeg zich af of de schippers elkaar kenden, elkaar geregeld toezwaaiden of elkaar al jaren zorgvuldig ontweken.

‘Weet je wat ik soms denk?’ zei hij. ‘Dat we eigenlijk best een saai leven hebben.’

‘Vind je?’

‘Niet vervelend saai. Gewoon voorspelbaar.’

‘Dat is toch niet erg? Op mijn werk gebeurt genoeg. Ik hoef thuis niet voortdurend verrassingen.’

‘Nee, dat snap ik.’

‘Wat wil je dan?’

Erik dacht na. ‘Geen idee.’ Dat was het probleem; hij miste niets concreets. Hij wilde niet weg bij Maaike, had geen hekel aan zijn baan en hoefde niet in een ander land te gaan wonen. Hij wilde alleen af en toe iets meemaken waar hij zich een klein beetje voor zou schamen.

‘Misschien moet ik eens iets heel anders gaan doen,’ zei hij. ‘Parachutespringen.’

Maaike begon te lachen. ‘Jij? Je durft niet eens op het dak van de schuur te staan.’

‘Bij een parachutesprong zit je tenminste vast aan iemand die weet wat hij doet.’

‘Boek er dan eens een,’ zei Maaike. ‘Misschien ga ik nog wel mee.’

Daar had Erik geen rekening mee gehouden.

Die avond kookte Erik. Met een glas rode wijn in de hand sneed hij groenten voor een pastasaus terwijl muziek uit de luidsprekers schalde die hij al dertig jaar goed vond. Maaike zat met een boek aan tafel.

‘Zal ik er wat extra knoflook in doen?’

‘Graag.’

‘Twee teentjes?’

‘Doe maar drie.’

‘Weet je het zeker?’

‘Erik, het is knoflook.’

Hij deed er drie in. Koken beviel hem; binnen een uur had je een zichtbaar resultaat en waren de betrokkenen doorgaans dankbaar, in tegenstelling tot drie weken vergaderen op zijn werk over een muesli-assortiment.

‘Wat lees je?’ vroeg hij.

Maaike hield haar boek omhoog. ‘Een vrouw die haar man verlaat en daarna een veel leukere man tegenkomt.’

‘Dat klinkt nogal voorspelbaar.’

‘Dat valt mee.’

‘Is die nieuwe man rijk?’

‘Geen idee.’

‘Knap?’

‘Erik.’

‘Ik probeer alleen maar vast te stellen of het een geloofwaardig verhaal is.’ Maaike glimlachte en las verder.

Na het eten keken ze Ik Vertrek op televisie, waarin een echtpaar uit Brabant ontdekte dat het dak van hun toekomstige gastenverblijf in Portugal volledig rot was.

‘Dat zie je toch van tevoren?’ zei Erik.

‘Kennelijk niet.’

Maaike legde haar benen over de zijne. Hij legde zijn hand op haar enkel. Het was een gewoon, prettig moment. Toch moest hij toegeven dat het Brabantse echtpaar in Portugal tenminste ergens aan begonnen was. Al was de rekening voor het nieuwe dak inmiddels binnen.

Om half elf ging Maaike naar bed. Erik bleef nog even op de bank hangen en scrolde door de nieuwsapp op zijn telefoon. Hij las een bericht over een man die in twintig jaar honderdduizend kilometer naar zijn werk had gefietst. Daarna zag hij op sociale media een foto van een oude studievriend die met een grijze baard op een motor door de Andes stond. Erik bekeek de foto lang. Zijn studievriend was drie keer gescheiden en woonde boven een café; hij hoefde niet met hem te ruilen, maar die bergen deden wel iets met zijn verbeelding.

Hij dacht aan de vrouw op het terras. Hij had het goed getroffen, daar twijfelde hij niet aan. Toch zei hij dat liever niet al te vaak hardop. Geluk moest je een beetje met rust laten. Hij bracht zijn glas naar de keuken, controleerde of de achterdeur op slot zat – wat niet zo bleek te zijn – en liep naar boven.

*

2

De volgende ochtend ging om zeven uur de wekker. Zondag. Erik had hem zelf gezet, maar vond dat geen verzachtende omstandigheid. Noor moest voor half acht bij de hockeyclub zijn, waar het team zich zou verzamelen voor een toernooi dat volgens de organisatie nauwelijks kon plaatsvinden zonder haar aanwezigheid.

Beneden zette hij koffie en smeerde een paar boterhammen. Noor verscheen in een dikke trui over haar sportkleren en pakte er een.

'Heb jij eigenlijk zin om zo vroeg te rijden?'

'Enorm. Ik stond vannacht al drie keer te kijken of de wekker bijna ging.'

Noor grijnsde. 'Je mag straks best weer naar huis, hoor. Ik app als we klaar zijn.'

'Dat was precies mijn plan.'

De wegen rond Zaltbommel waren leeg. In de auto draaiden ze een afspeellijst waarin muziek stond die Erik nog net kon plaatsen. Noor vertelde over het team dat ze het liefst wilden verslaan, en waarom. Erik begreep het grootste deel. Bij de hockeyclub aangekomen stapte ze uit met een snelle kus.

'Dank je, pap. Ik app je wel.'

Op weg naar zijn auto werd hij aangesproken door Saskia, de onvermoeibare duizendpoot van de vereniging.

‘Hé Erik! Peter is ziek. Zou jij misschien van negen tot twaalf achter de bar kunnen staan?’

Normaal gesproken had hij ja gezegd. Maar vandaag niet.

‘O, dat gaat me helaas niet lukken. Ik heb al iets staan.’

‘Jammer, maar geen probleem!’ En weg was ze.

Erik stond even bij zijn auto. Hij had gelogen, want hij had helemaal geen afspraak. Aan de andere kant hoefde hij zijn zondagochtend niet te verantwoorden aan de hockeyclub. Volgende keer zou hij gewoon nee zeggen. Hij stapte in, zette Bruce Springsteen op en reed op de gok naar Den Bosch.

In Den Bosch parkeerde hij in een schandalig dure parkeergarage en liep de stad in. Bij een hotel zag hij door de grote ramen een ontbijtbuffet uitgestald staan.

‘Kan ik hier ook ontbijten als ik geen hotelgast ben?’ vroeg hij bij de receptie.

‘Zeker. Het ontbijtbuffet kost zevenentwintig euro vijftig.’

‘Prima,’ zei Erik, met een zelfverzekerdheid die hem zelf een beetje verbaasde.

Voor dat bedrag kon hij bij Jumbo een hele week ontbijtboodschappen doen, maar dit was geen zakelijke inkoopbespreking. Dit was een ochtend voor zichzelf. Hij schepte roerei, zalm, broodjes en fruit op en nam zelfs een croissant, al had hij er daar thuis al genoeg van gezien. Aan het tafeltje naast hem vroeg een man of de stoel vrij was voor zijn jas.

‘Natuurlijk.’

Erik voelde zich op een wonderlijke manier rijk. Niet door het geld, maar omdat hij het had uitgegeven zonder dat iemand er iets van vond. Geen overleg, geen verjaardag. Gewoon een hotel binnenstappen. Hij schonk nog een kop koffie in en bleef een tijdje zitten met de krant die bij de ingang lag.

Na het ontbijt slenterde hij door de straten. Aan de rand van de binnenstad was een man bezig een paar bakken met tweedehandsboeken buiten te zetten. Erik bleef hangen bij een oude reisgids van Italië, die nog uit de tijd stamde dat je op vakantie ging met een landkaart in plaats van een telefoon.

‘Drie euro,’ zei de verkoper, toen Erik het boekje omhooghield.

‘Van welk jaar is hij eigenlijk?’

‘Oud genoeg om niet meer te kloppen. Maar Italië ligt nog steeds ongeveer op dezelfde plek.’

Erik kocht het gidsje. Hij had geen plannen om naar Italië te gaan en daar juist daarom wel zin in. Even later dronk hij op een terras een espresso terwijl hij mensen keek.

Toen zijn telefoon ging, zag hij Saskia’s naam. Ze wilde alleen weten waar het verlengsnoer van de club lag.

‘In de kast naast de keuken,’ zei Erik.

‘O, gevonden! Fijne afspraak nog!’

‘Dank je.’

Hij glimlachte en legde zijn telefoon weg. Ze hadden iemand voor de bar gevonden. Mooi. Zijn besluit om eens niet meteen in te springen had nog geen gat in de Nederlandse verenigingscultuur geslagen.

Hij bestelde nog een glas water en bleef zitten. Er kwam een gezin voorbij met een kaart van de binnenstad die de vader steeds verkeerd opvouwde. De moeder gaf aanwijzingen. De twee kinderen wachtten geduldig tot de volwassenen hadden vastgesteld waar ze waren. Erik genoot ervan om een keer niet degene te zijn die een plan moest maken.

Tegen twaalf uur liep hij terug naar de parkeergarage, schrok even van de achttien euro parkeergeld en reed terug naar de hockeyclub. Noor stond met twee teamgenoten bij de ingang. Ze waren derde geworden van de acht en zagen er tevreden uit.

‘Heb jij nog iets leuks gedaan?’ vroeg ze in de auto.

‘Zeker. Naar Den Bosch gereden.’

‘Echt? Waarom?’

‘Omdat ik er zin in had. Uitgebreid ontbeten in een hotel.’

Noor floot zachtjes. ‘Zo. Dat is best veel geld.’

‘Daar heb ik op een bepaald moment ook even bij stilgestaan.’

‘Was het lekker?’

‘Heel lekker.’

‘Dan is het toch prima?’

Soms kon een zestienjarige een kwestie in één zin oplossen waar een volwassene veel langer over deed. Ze vertelde honderduit over de wedstrijden en op de terugweg stopten ze nog bij de McDonald’s voor friet. Van Eriks zorgvuldig samengestelde ontbijt was inmiddels weinig meer te merken.

Thuis zat Maaike aan de keukentafel met een stapel papierwerk.

‘En, hoe was het?’

‘Derde!’ riep Noor. ‘En pap is naar Den Bosch geweest.’

Maaike keek op. ‘Wat leuk. Waarom heb je me niet meegenomen?’

‘Je lag nog heerlijk te slapen.’

‘Nou, groot gelijk.’

Ze vroeg niet verder. Waarom zou ze? Erik had een leuke ochtend gehad en daar was Maaike blij mee. Zelf had ze eindelijk rustig aan een lastig stuk kunnen werken. Ze zette haar laptop dicht.

‘Heb je die nieuwe riem nog gekocht?’

‘Nee.’

‘Zelfs niet in Den Bosch?’

‘Ik had andere prioriteiten.’

‘Zoals?’

‘Roerei, zalm en parkeergeld.’

Maaike lachte. ‘Dan ben je inderdaad aardig opgeschoten.’

De rest van de zondag verliep rustig. Niels maakte een flinke aanslag op de koelkast, Noor liet een filmpje van het toernooi zien en Erik keek een samenvatting van het voetbal. Tegen de avond bestelden ze pizza. Ze hadden allemaal geen zin om te koken en vonden dat een voldoende reden.

Later, toen Maaike al boven was, pakte Erik het reisgidsje van Italië uit zijn jaszak. Hij bladerde door de verouderde kaarten en bleef hangen bij een foto van een meer. Misschien

moest hij de volgende keer niet naar Den Bosch, maar ergens anders heen. Niet omdat hij weg wilde, maar om te kijken wat er gebeurde als hij even níét deed wat van hem verwacht werd.

Hij sloeg het boekje dicht. Hij had niets groots meegemaakt, geen levensomgooiende beslissingen genomen, alleen een hotelontbijt, een wandeling en een reisgids die hij niet nodig had. En toch was hij opvallend tevreden.

3

Maandagochtend reed Erik om kwart over acht de A2 op, richting Veghel.

Hij had goed geslapen. Maaike was vroeg naar haar werk vertrokken, Noor had de eerste twee lesuren vrij en Niels zou die ochtend volgens eigen zeggen aan zijn studie werken. Dat betekende waarschijnlijk dat hij rond elf uur zou opstaan en daarna uitgebreid ging ontbijten.

Erik had er vrede mee. Zijn kinderen deden het goed, waren gezond en maakten geen buitengewoon onverstandige keuzes. Dat hij hun dagindeling soms niet meer kon volgen, vond hij geen reden tot zorg.

Hij zette de radio aan en sloot aan bij het verkeer. De rit naar Veghel kende hij uit zijn hoofd. Bij knooppunt Empel even opletten, daarna kon er weinig misgaan. Hij reed de route zo vaak dat hij zich op de parkeerplaats soms nauwelijks iets van de reis herinnerde. Blijkbaar kon hij een groot deel ervan op routine afleggen.

Erik werkte inmiddels twaalf jaar bij Jumbo. In die tijd had hij vier directeuren meegemaakt, drie reorganisaties en een groot aantal vergaderingen waarin was aangekondigd dat de organisatie voortaan eenvoudiger, slagvaardiger en klantgerichter zou worden.

Meestal zaten er een paar maanden later vooral andere mensen aan dezelfde vergadertafels.

Erik maakte zich daar niet druk over. Hij had een goede baan, verdiende behoorlijk en kende het bedrijf van binnen en buiten. Hij wist wie ergens over ging, wie dacht dat hij ergens over ging en wie je moest bellen als je werkelijk iets gedaan wilde krijgen.

Grote carrièreplannen had hij niet meer. Hij zou een promotie niet afslaan, maar een hoger salaris betekende op zijn niveau meestal ook meer vergaderingen. Dat vond hij geen vanzelfsprekend aantrekkelijke ruil.

Bovendien lag hij goed bij zijn collega's. Hij was deskundig, hielp anderen graag en kon met vrijwel iedereen overweg. Zelfs de collega's die hij minder mocht, hadden daar meestal geen idee van.

Om kwart voor negen liep hij de kantoortuin binnen.

Bij het koffieapparaat stond Jeroen met zijn telefoon tegen zijn oor. Met zijn vrije hand probeerde hij een papieren bekertje onder de uitloop te houden.

'Nee, dat begrijp ik,' zei Jeroen. 'Maar we hadden vrijdag toch echt iets anders afgesproken.'

Hij zag Erik en rolde met zijn ogen. Erik stak zijn hand op en schonk koffie in.

'Nee,' ging Jeroen verder. 'Ik bedoel dat we vrijdag overeenstemming hadden.'

Er viel een stilte.

'Ja. Dat begrijp ik.'

Jeroen beëindigde het gesprek en legde zijn telefoon op tafel.

'Die gasten van Noordgraan,' zei hij.

'Alweer?'

'Ze willen die prijsverhoging toch doorzetten.'

'Die van vrijdag?'

'Ja.'

Erik nam een slok koffie. 'Dan willen ze dat maar.'

Jeroen glimlachte. 'Dat dacht ik ook. Maar ze zeggen dat ze anders niet tegen de oude voorwaarden kunnen leveren.'

‘Heb je de offerte van de concurrent?’

‘Ja.’

‘Hoeveel scheelt het?’

‘Eén cent per pak. In ons voordeel.’

‘Mooi.’

‘Maar we doen al acht jaar zaken met Noordgraan.’

‘Dat is lang,’ zei Erik. ‘Laten we naar de cijfers kijken.’

Jeroen knikte. ‘Ik zet ze klaar.’

Erik liep naar zijn bureau. Het vooruitzicht dat hij een langdurige leveranciersrelatie misschien zou beëindigen vanwege één cent, bracht hem niet van zijn stuk. Een cent was nooit zomaar een cent als je er twee miljoen van nodig had.

Als category manager was Erik verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van het ontbijtschap: broodbeleg, ontbijtgranen, muesli en havermout. Het klonk overzichtelijk, maar achter ieder pak zaten afspraken over prijs, kwaliteit, verpakking, levering en de plek in het schap.

Erik vond dat interessant. Hij begreep de cijfers, kende de markt en zag meestal snel waarom een product goed of slecht verkocht. Soms lag het aan de prijs, soms aan de verpakking. En soms had niemand behoefte aan het product, hoe enthousiast de fabrikant er zelf ook over was.

Jeroen schoof met zijn laptop aan.

‘Kijk. We betalen nu één euro acht per pak. Noordgraan wil naar één euro veertien.’

‘Zes cent erbij.’

‘Ja.’

‘En de andere partij?’

‘Eén euro zeven.’

Erik keek naar het scherm. ‘Zelfde inhoud en kwaliteit?’

‘Vierhonderd gram. De monsters zijn goedgekeurd. Leverbetrouwbaarheid is prima.’

‘En het jaarvolume?’

‘Ruim twee miljoen pakken voor deze variant.’

Erik rekende het snel uit. Eén cent op twee miljoen pakken was twintigduizend euro. Geen bedrag om een bedrijf voor te verkopen, maar wel geld dat ze niet onnodig hoefden uit te geven. De voorgestelde verhoging naar één euro veertien zou nog veel meer kosten.

'Wat is hun argument?'

'Gestegen grondstofprijzen.'

'Die zijn juist gedaald.'

'Dat heb ik ze ook gezegd.'

'Verpakkingen?'

'Iets duurder, volgens hen.'

'Dan proberen ze wat er mogelijk is,' zei Erik.

'Dat denk ik ook.'

'Dat mag. Alleen hoeven wij er niet in mee te gaan.'

*

Om half elf zaten ze tegenover Paul Dekkers, de vertegenwoordiger van Noordgraan. Paul was achter in de vijftig, droeg een net pak en had een leren tas bij zich. Erik werkte al jaren met hem. Hij was vriendelijk, goed voorbereid en vasthoudend. Als iets tegenzat, liet hij dat ook graag merken.

Na de koffie en wat opmerkingen over het weekend kwam Paul ter zake.

'Kijk, Erik, we zitten klem. De kosten lopen aan alle kanten op.'

'Dat begrijp ik.'

'Energie, personeel, verpakkingen. Het is niet meer op te brengen.'

'En de haver?'

'Wat?'

'Wat doet de haverprijs?'

Paul keek naar zijn collega, een jongere man die tot dan toe vooral aantekeningen had gemaakt.

'De grondstofprijzen zijn nogal wisselend,' zei deze.

‘Dat klopt,’ zei Erik. ‘Maar ze liggen nu lager dan drie maanden geleden.’

‘Je moet natuurlijk de totale kosten bekijken,’ zei Paul.

‘Dat hebben we gedaan.’ Erik schoof een overzicht over tafel.

Paul nam de tijd om het te lezen. Erik wachtte. Hij had geleerd dat je bij onderhandelingen niet iedere stilte hoefde op te vullen.

‘Dit is wel erg kort door de bocht,’ zei Paul ten slotte.

‘Wat ontbreekt er?’

‘Onze interne kostenstructuur is een stuk complexer.’

‘Dat geloof ik, Paul. Maar wij kopen geen interne kostenstructuur. Wij kopen muesli.’

Jeroen keek naar zijn laptop. Erik bleef Paul rustig aankijken. Hij wilde de man niet voor schut zetten. Hij wilde weten waarom Jumbo meer zou moeten betalen voor hetzelfde product.

Paul begon over de waarde van een langdurige samenwerking.

‘Die waarde zie ik ook,’ zei Erik. ‘Jullie leveren goed en we kennen elkaar. Maar we hebben vrijdag afspraken gemaakt. En we hebben nu een gelijkwaardig alternatief voor één euro zeven.’

‘Je kunt toch niet alleen naar de prijs kijken?’

‘Dat doen we ook niet. Anders hadden we jullie niet acht jaar als leverancier gehad.’

Paul leunde achterover.

‘Laat ik duidelijk zijn,’ zei Erik. ‘Als jullie voor één euro zeven kunnen leveren, blijven we graag samenwerken. Met dezelfde kwaliteit en dezelfde leverafspraken. Als dat niet kan, stappen we over.’

Paul schudde zijn hoofd. ‘Dat gaat niet lukken.’

‘Dan weet ik genoeg.’

Erik klapte zijn schrijfblok dicht. Ze stonden op en schudden elkaar de hand.

‘Je bent hard, Erik,’ zei Paul. ‘Je laat ons gaan voor één cent.’

‘Voor die ene cent kun je ook blijven,’ zei Erik.

*

‘Die is niet blij,’ zei Jeroen toen de bezoekers weg waren.

‘Nee.’

‘Denk je dat hij terugkomt?’

‘Dat zou best kunnen.’

Jeroen klapte zijn laptop dicht. ‘Ik vind zo’n gesprek toch altijd ongemakkelijk.’

‘Dat snap ik.’

‘Jij niet?’

‘Nee, eigenlijk niet.’

Erik begreep best dat Paul teleurgesteld was. Misschien moest hij intern uitleggen waarom de prijsverhoging niet doorging. Maar dat veranderde niets aan de cijfers. Morgen zou Paul bij een andere supermarktketen proberen een goede deal te sluiten. Dat was zijn werk, net zoals het Eriks werk was om scherp in te kopen.

In het bedrijfsrestaurant kwam Martijn van den Elzen naast hem staan.

‘Zo, Bentveld. Nog wat verdiend voor de zaak?’

Martijn was zesenveertig, woonde in Veghel en stond bekend als iemand die graag vooruit wilde. Hij werkte hard, gaf overtuigende presentaties en wist anderen gemakkelijk voor zijn plannen te winnen. Als er iets te halen viel, was hij er vroeg bij. Die instelling had hem geen windeieren gelegd.

Hij sportte veel en had onlangs een racefiets gekocht die duurder was dan Eriks eerste auto. Erik wist dat omdat Martijn het hem had verteld.

‘Beetje onderhandeld,’ zei Erik.

Martijn pakte twee worstenbroodjes. ‘Gisteren honderdtwintig kilometer gefietst. Mooie route door Limburg.’

‘Lekker weer gehad?’

‘Perfect. Alleen op het eind flink afgezien. Maar daar doe je het voor.’

Ze liepen naar een tafel waar Jeroen al zat.

‘Nog vakantieplannen?’ vroeg Erik.

‘Ibiza. Met een paar vrienden. Villa gehuurd, zwembad erbij. We gaan het er goed van nemen.’

‘Klinkt goed.’

‘Ge moet af en toe iets leuks doen, hè.’

Erik knikte. Martijn hoefde zelden lang na te denken over wat hij zelf leuk vond. Erik kon die vanzelfsprekendheid ergens wel waarderen. Aan de andere kant leek Martijn soms weinig aandacht over te houden voor wat anderen bezighield.

Het gesprek aan tafel ging over het weekend en kwam op Roos, die een paar dagen afwezig zou zijn omdat haar vader ernstig ziek in het ziekenhuis lag.

‘Wat naar voor haar,’ zei Erik.

‘Ja, dat is beroerd,’ zei Martijn. ‘Weet iemand of die cijfers voor donderdag al klaar zijn?’

Jeroen keek op. ‘Haar vader ligt in het ziekenhuis.’

‘Dat weet ik. Ik vraag alleen of het bestand er al is. Anders moet ik iets anders regelen.’

Erik kon Martijn volgen. De presentatie ging gewoon door. Maar de manier waarop hij zonder aarzeling van Roos’ vader naar zijn eigen planning was overgestapt, viel wel op.

‘Ik heb de laatste versie,’ zei Erik. ‘Die stuur ik je vanmiddag. Misschien ontbreekt er nog iets, maar dan zien we dat wel.’

‘Fijn, dank je. Dan kan ik verder.’

Martijn keek op zijn horloge, nam zijn tweede worstenbroodje mee en liep naar zijn volgende afspraak.

‘Zo krijgt hij alles voor elkaar,’ zei Jeroen.

‘Meestal wel,’ zei Erik.

‘Maar soms zou een beetje gevoel geen kwaad kunnen.’

Erik haalde zijn schouders op. ‘Hij bedoelt het niet persoonlijk.’

Dat dacht hij ook werkelijk. Martijn had een goed zakelijk instinct, een stevig zelfvertrouwen en weinig geduld voor problemen die niet rechtstreeks de zijne waren. Erik mocht hem niet bijzonder graag, maar zou zonder aarzelen erkennen dat hij goed was in zijn werk.

*

Rond drie uur belde Paul Dekkers.

Na overleg met de productie bleek Noordgraan de leveringen anders te kunnen plannen. Met volle pallets en minder afzonderlijke ritten ontstond er voldoende ruimte om toch naar één euro zeven te gaan.

'Met dezelfde kwaliteit?' vroeg Erik.

'Ja.'

'En de levertijden?'

'Die blijven staan.'

'Stuur alles maar op. Als het klopt, kunnen we verder.'

Hij beëindigde het gesprek en zette de uitkomst in een kort bericht aan Jeroen. Noordgraan bleef leverancier. Jumbo betaalde voortaan een cent minder dan voorheen. Bij twee miljoen pakken scheelde dat twintigduizend euro per jaar.

Erik was tevreden. Niet omdat hij een leverancier had laten toegeven, maar omdat ze zonder onnodig gedoe tot een goede afspraak waren gekomen.

Om kwart over vier ruimde hij zijn bureau op. Martijn kwam nog even langs.

'Hé, Bentveld. Ik heb zaterdag een proefrit met een Porsche Taycan.'

'Mooi. Ga je je auto inruilen?'

'Misschien. Ik wil eerst weten hoe hij rijdt.'

'En wat vindt je vriendin?'

'Die ziet liever een nieuwe keuken. Die van ons is inderdaad aan vervanging toe.' Martijn grijnsde. 'Maar ik wil eerst die auto proberen. Kijken kost niks.'

'Een proefrit in ieder geval niet,' zei Erik.

‘Precies. Ik laat nog wel weten hoe het was.’

Erik wenste hem veel plezier.

Buiten scheen de zon. Op weg naar zijn auto nam hij de dag nog even door. Hij had een lastig gesprek gevoerd, twee overleggen gehad en een goede inkoopafspraak gemaakt. Hij had zich nergens druk over hoeven maken.

Hij was goed in zijn werk. Dat wist hij, en daar was niets mis mee. Toch was het inmiddels allemaal erg voorspelbaar geworden: de cijfers, de besprekingen, de reacties van leveranciers. Zelfs de verrassingen kende hij meestal al.

Op de terugweg hoorde hij een radioreclame van een concurrerende supermarkt. Daar waren de boodschappen volgens de opgewekte stem nóg voordeliger.

Erik glimlachte. Dat beweerden ze allemaal. En allemaal hadden ze cijfers om het te onderbouwen.

*

Thuis stond Maaike in de keuken.

‘Hé. Goede dag gehad?’

‘Prima. Twintigduizend euro bespaard.’

‘Zo. Dat is niet niks. Hoe heb je dat gedaan?’

‘Een cent van de prijs van een pak muesli afgehaald.’

Maaike keek hem aan. ‘Eén cent?’

‘Per pak. Twee miljoen pakken per jaar.’

‘Dan tikt het aan.’

‘Precies.’

Erik pakte twee glazen en schonk wijn in.

‘Weet je trouwens,’ zei Maaike terwijl ze haar glas aannam, ‘dat het kastje onder de spoelbak nu echt uit elkaar begint te vallen? We moeten die keuken eens aanpakken.’

‘Vind ik ook.’

‘Dat zeg je al een jaar.’

‘Dan zijn we het in ieder geval al een jaar eens.’

Ze gaf hem een kus. ‘Ga jij binnenkort maar eens onderhandelen met een keukenleverancier.’

‘Prima. Maar dan moeten we eerst weten wat we willen.’

‘Dat weet ik al.’

‘Dat vermoedde ik.’

Maaike glimlachte en begon te vertellen over een werkblad dat ze ergens had gezien. Erik luisterde en keek intussen naar het scheefhangende keukenkastje.

Onderhandelen over een keuken zou hem weinig moeite kosten. Alleen moest hij ervoor zorgen dat Maaike bij de eerste offerte niet onmiddellijk vertelde hoe prachtig ze alles vond.

Hij nam een slok wijn en liet haar uitpraten. Het leek hem niet nodig dat punt nu al op tafel te leggen.

4

Het begon met die sokken. Erik merkte op een dinsdagochtend dat hij, zonder erbij na te denken, op de rand van het matras was gaan zitten om zijn linkersok over zijn hiel te trekken. Het was geen drama, hij was begin vijftig, maar het voelde toch als een klein, rottig verlies.

Sporten vond hij flauwekul. Voetballen had hij als zestienjarige gedaan tot hij een meniscus scheurde, daarna nog een blauwe maandag getennist op banen die altijd naar nat gravel stonken. Wandelen leek er meer op. Gewoon de deur achter je dichttrekken en lopen, zonder dat je in zo'n strakke, glimmende broek hoefde rond te rennen of naar een trainer te luisteren. Bovendien riep iedereen tegenwoordig dat tienduizend stappen de norm was. Wie dat bedacht had wist hij niet, maar zijn telefoon telde braaf alles mee, zelfs de tochtjes van de koffieautomaat naar zijn bureau.

Maaike zat in de keuken achter haar laptop toen hij die avond de gang in stapte.

'Zometeen eten?' vroeg ze zonder op te kijken.

'Ik loop eerst even een rondje.'

Ze keek over de rand van haar leesbril. 'Nu? Het schemert al bijna.'

'Ja, gewoon even de benen strekken.'

'O. Zal ik—'

‘Nee, blijf maar lekker zitten,’ zei hij iets te snel. ‘Ik wil even stevig doorlopen.’

Ze haalde haar schouders op en keek alweer naar het scherm. ‘Pak je wel een jas?

Het was inderdaad fris. Een waterige wind sloeg schuin over de daken van de wijk. Erik liep stevig door, langs de huizen die er op dit uur allemaal hetzelfde uitzagen: tv-schermen die blauw oplichtten achter de gordijnen, auto’s aan laadpalen, een oprit die nog nat was van een hogedrukreiniger.

Na een minuut of twintig sloeg hij een oud zijstraatje in waar de gemeentelijke herinrichting blijkbaar nog niet was doorgedrongen. Bomen hingen scheef over de weg, de stoeprand was op verschillende plekken afgebrokkeld. En daar, half verscholen achter een overgroeide ligusterhaag, stond dat kapelletje. Een klein gebouwtje van rode baksteen, met een houten deur op een kier.

Erik was er honderden keren langsgereden op weg naar de Gamma of het tuincentrum verderop, maar hij had er nooit bij stilgestaan. Hij bleef even op het grind staan. Hij keek op zijn telefoon: 2.348 stappen. Dat schoot voor geen meter op.

Hij duwde de deur verder open.

Binnen rook het koud en vochtig, naar kaarsvet en oude boeken. Het herinnerde hem onmiddellijk aan de Martinuskerk uit zijn jeugd, waar je op zondag op de houten banken zat te wachten tot de pastoor klaar was met zijn preek over barmhartigheid en je eindelijk naar buiten mocht om te gaan knikkeren.

Achterin stond een verweerd Mariabeeld. Het gips bladderde lichtjes af bij het blauwe gewaad. Er brandden een stuk of vier waxinelichtjes.

Zijn ouders waren nooit heel streng in de leer geweest. Vrijdag vis eten deden ze niet, en bidden voor het eten schoot er doordeweeks ook weleens bij in. Maar zijn oma van moederskant, die was van het oude stempel. Ze was opgegroeid met de